

do zrušení evaluačního procesu se ve Šlesvicku-Holštýnsku používal termín „týmová evaluace“ (*Evaluation im Team – EVIT*; v posledních letech opět obnovený). Používání vybraného termínu ovšem neimplikuje určitou podobu evaluační praxe, jedná se o terminologický úzus dané spolkové země.

I přesto, že se v každé spolkové zemi jedná o svébytný, samostatně vytvořený systém, mají německé systémy externí evaluace školy řadu společných rysů. Externí evaluaci podléhají zpravidla všechny státní školy na úrovni základního a středního vzdělávání, včetně speciálního školství a odborného vzdělávání. Hodnocena je vždy škola jako celek, hlavním principem je poskytnutí zpětné vazby, kterou školy mohou zohlednit při svém dalším rozvoji. Shodné jsou i základní rysy procesu hodnocení, kdy školy navštěvuje skupina profesionálních evaluátorů, hodnocení školy trvá několik dní, probíhá po předchozím oznámení a přípravné fázi, hodnocení se týká oblastí vymezených standardizovanými hodnoticími rámci se stanovenými znaky naplnění, probíhá standardizovanými společensko-vědními metodami. Z výsledku hodnocení škole nehrozí postihy ani sankce, dopady hodnocení na školu jsou nízké. Hodnocení školy probíhá odděleně od kontroly a provádí jej jiná instituce než instituce vykonávající kontrolu (orgán školního dozoru³²). Otázka přístupu k hodnotící zprávě je považována za diskutabilní – přístup k ní má zpravidla pouze škola (vývoj v posledních letech ovšem reaguje na tlak především zřizovatelů škol a rodičovské veřejnosti a části hodnotících zpráv nebo jejich zkrácené verze jsou jim v některých spolkových zemích zpřístupňovány). Je snahou zabránit tomu, aby hodnocení mělo pro školu nějaké důsledky ve vztahu k externím partnerům a zřejmá je úzkostlivá snaha vyhnout se vytváření žebříčků škol. V některých spolkových zemích školy na základě výsledků hodnocení uzavírají s nadřízeným orgánem státní správy, orgány školního dozoru, tzv. cílové dohody, ve kterých je stanoveno, k jakým konkrétním zlepšením se škola na základě reflexe externí evaluace v nejbližší době zavazuje.

Hodnocení škol probíhá v rámci cyklů, které trvají v jednotlivých spolkových zemích 4–6 let. V rámci jednoho cyklu navštíví evaluátoři všechny školy v dané spolkové zemi. Uzavření cyklu a přechod k dalšímu ve spolkových zemích znamená přehodnocení zkušeností z dosavadní praxe, vyhodnocení její přiměřenosti a účinnosti, reflexi nových priorit vzdělávací politiky a na základě těchto impulzů je praxe hodnocení škol upravena pro další cyklus. Působení systémů externí evaluace v Německu je tedy v současnosti výsledkem téměř patnáctileté zkušenosti.

Vymezení oblastí hodnocení škol

Školy jsou v systému externí evaluace hodnoceny na základě pevně stanovených kritérií. Struktura hodnotících rámců je zpravidla tříступňová, v některých případech dvoustupňová. Typicky se skládá ze základních oblastí hodnocení, které se dále dělí na kritéria hodnocení, jež obsahují dílčí, kvalitativně popsané znaky naplnění. V uspořádání struktury hodnotících rámců existuje ovšem v rámci spolkových zemí značná variabilita – jak v pojmosloví (např. která z těchto úrovní je označována jako kritérium), tak ve věcném uspořádání hodnocených oblastí. Hodnocené oblasti jsou zpravidla popsány a vysvětleny podstatně detailněji než v obdobném českém dokumentu.

³² Orgány školního dozoru (Schulaufsichtbehörden) nemají ve spolkových zemích jednotnou strukturu, platí však obecně, že za každou školu odpovídá příslušný referent školního dozoru. Orgán dozoru obecně vykonává věcný, právní a služební dozor nad školami. Např. v Brémách jsou úkoly školního dozoru vymezeny následovně: je zodpovědný za kvalitu a provoz škol, poskytuje poradenství managementu škol s cílem podporovat samostatnost školy, prostřednictvím cílových dohod působí na práci školy, která má být doložitelná a orientovaná na výsledky, je partnerem pro všechny aktéry, kteří se podílejí na chodu školy, při konfliktech zasahuje až v případě, že se na půdě školy nedaří najít vhodné řešení, zasahuje v případě porušení rovného práva žáků na vzdělání nebo v případě porušení práv rodičů na výchovu dětí, může zrušit rozhodnutí školy a požádat o jeho přezkoumání, v případě potřeby může orgán školního dozoru přijmout rozhodnutí namísto školy.